

Rödl & Partner

Echo



Data: 15.11.2023

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

DLACZEGO POTWIERDZENIA SALD SĄ WAŻNE PODCZAS ZAMKNIĘCIA ROKU

Potwierdzenie salda to dokument, który wzajemnie poświadcza wystąpienie transakcji, kompletność dokumentacji z nią związanych oraz potwierdzenie, że transakcja nie została rozliczona na dzień potwierdzenia.

Zanim odpowiemy na pytanie dlaczego potwierdzenia sald są ważne należy powołać się na art. 26 ustawy o rachunkowości, w celu przybliżenia klasyfikacji procedury potwierdzenia sald jako jednej z form inwentaryzacji według ustawodawcy.

Możemy wymienić następujące metody przeprowadzania inwentaryzacji:

- spis z natury,
- weryfikacja,
- potwierdzenie sald.

To właśnie ostatnia wymieniona metoda jest przedmiotem naszych rozważań.

INWENTARYZACJE W FORMIE POTWIERDZENIA SALDA

Zgodnie ze wspomnianym zapisem ustawy, inwentaryzacje w formie potwierdzenia salda stosuje się do następujących pozycji bilansu:

1. Stan środków na rachunkach bankowych – potwierdzenie następuje w formie otrzymania dokumentu z banku prowadzącego dany rachunek.
2. Stan udzielonych pożyczek – potwierdzenie następuje w formie otrzymania dokumentu od dłużników na prośbę wierzyciela, który poświadcza wysokość zadłużenia wraz z ewentualnymi naliczonymi, ale niezapłaconymi odsetkami.
3. Stan należności z tytułu dostaw i usług – następuje w formie otrzymania druku, który wcześniej jest wysyłany do kontrahentów jednostki. Standardowy druk najczęściej składa się z dwóch odcinków „A” i „B”. Podmiot wezwany do potwierdzenia wypełnia część „A”, zaś część „B” jest uzupełniania przez kontrahenta. Jednak coraz częściej możemy obserwować potwierdzenia wysyłane za pośrednictwem poczty elektronicznej. Ustawa nie nakazuje wyboru określonego sposobu co do wysyłki potwierdzeń.
4. Stan własnych składników aktywów powierzonych kontrahentom – następuje w formie otrzymania potwierdzenia od użytkowników aktywów na prośbę ich właściciela. Użytkownicy w takim wypadku są zobowiązani do spisu składników, które nie stanowią jego własności oraz do przekazania odpowiednich danych właścicielowi aktywów.

UWAGA!

Inwentaryzacji w formie potwierdzenia sald nie stosuje się do należności spornych i wątpliwych, od osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych oraz z tytułów

publicznoprawnych. W tych przypadkach przeprowadza się inwentaryzację poprzez porównanie danych ujętych w księgach z odpowiednią dokumentacją i ich weryfikację.

SALDO ZGODNE BĄDŹ NIEZGODNE

Przekazanie potwierdzenia salda kontrahentowi podlega jego analizie. Podmiot otrzymujący dokument do potwierdzenia salda jest zobowiązany do weryfikacji danych w nim zawartych poprzez sprawdzenie swoich dokumentów źródłowych i zestawień.

W sytuacji kiedy wartości wykazane przez obie strony są tożsame – należy potwierdzić brak rozbieżności. W przypadku wystąpienia różnic pomiędzy kwotami prezentowanymi przez podmioty, należy w odpowiedzi zawrzeć odpowiedni wykaz, który przedstawi niezgodności wymagające wyjaśnienia.

Bardzo często w praktyce występuje sytuacja, w której wartości wykazywane po stronie wierzyciela i dłużnika nie są takie same, a jednak nie występują przesłanki do ustanowienia niezgodności. Przykładem, z którym nierzadko można się spotkać jest zdarzenie, gdy faktura została dostarczona kontrahentowi z opóźnieniem, co skutkuje ujęciem jej w późniejszym okresie niż wystawienie dokumentu do potwierdzenia salda. W takim przypadku należy potwierdzić jedynie zaksięgowanie danego dowodu księgowego w innym okresie – nie mówimy wówczas o niezgodności salda.

MILCZĄCA AKCEPTACJA SALDA

Ustawa o rachunkowości nie określa możliwości akceptowania tzw. „milczących” potwierdzeń sald. Niestety z uwagi na to kontrahenci bardzo często ignorują przekazane im potwierdzenia. W takiej sytuacji wykluczone jest traktowanie braku odpowiedzi jako potwierdzenia salda. Dodanie takiej klauzuli na dokumencie potwierdzającym jest niestety również bezskutecznie.

W przypadku kiedy podmiot wnioskujący o potwierdzenie nie potrafi wyegzekwować udzielenia stosownej odpowiedzi, zobowiązany jest do zastosowania innej metody inwentaryzacji – drogą weryfikacji.

OBOWIĄZUJĄCE TERMINY

Według ustawy inwentaryzacja powinna zostać przeprowadzona w ostatni dzień roku obrotowego. Jednak art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy o rachunkowości określa, że termin uważa się za dotrzymany również wtedy, kiedy inwentaryzację rozpoczęto nie wcześniej niż 3 miesiące przed końcem roku obrotowego, a zakończono do 15 dnia następnego roku. Biorąc pod uwagę, że w praktyce często spotykamy się z problemami ze zwrotnością potwierdzeń, jednostki potwierdzające salda nierzadko korzystają z tej możliwości – z wyjątkiem potwierdzeń bankowych, które należy potwierdzać na koniec każdego roku obrotowego.

UWAGA!

Odpowiedzialność za przeprowadzenie w jednostce inwentaryzacji ponosi kierownik jednostki.

ROLA PRAWIDŁOWEGO PRZEPROWADZENIA PROCEDURY

Po wyjaśnieniu terminologii, zasad oraz procedur należy nakreślić jaką rolę dla jednostki spełnia prawidłowe i rzetelne przeprowadzenie procedury potwierdzenia sald i dlaczego są one tak ważne.

Przed wszystkim cykliczne raportowanie sald oprócz dopełnienia obowiązku, który wynika bezpośrednio z ustawy o rachunkowości, pozwala na wiarygodne pozyskiwanie informacji o ewentualnych nieścisłościach oraz na skutecznym wykryciu nadużyć i nieprawidłowości.

Umożliwia między innymi wykrycie zapłaty za faktury na niewłaściwe konta bankowe bądź w nieprawidłowej wysokości – zaniżonej lub zawyżonej.

UWAGA!

Potwierdzenie sald jest najpewniejszą oraz najskuteczniejszą metodą, pozwalającą na faktyczną weryfikację realności pozycji środków pieniężnych, które spółka prezentuje w swoich księgach rachunkowych.

Omawiana metoda przeprowadzania inwentaryzacji pozwala uzyskać dane o bieżącym stanie prawnym kontrahentów jednostki, np. informacje o zawieszeniu działalności lub zaniechaniu jej prowadzenia czy też o istnieniu dłużników w okresie likwidacji działalności. Jest to bardzo ważny czynnik nierzadko decydujący o kluczowych zmianach strategii w jednostce, na przykład w sytuacji, gdy jeden z kluczowych odbiorców danego podmiotu ogłosi zawieszenie działalności.

Ponadto procedura potwierdzenia sald jest skutecznym narzędziem wspomagającym windykację nierozliczonych należności, a co za tym idzie pomaga w kontrolowaniu aktualnej sytuacji finansowej jednostki.

Dodatkowo potwierdzenia sald mogą posłużyć jako wsparcie w postępowaniach sądowych. Może dojść do przerwania biegu terminu przedawnienia roszczeń, jeżeli kontrahent potwierdzi saldo i odeśle podpisane odpowiednio pismo z wykazem niezapłaconych należności do wierzyciela.

Warto nadmienić, że potwierdzenie sald uwzględnia oprócz faktur, również noty odsetkowe czy kary umowne. Jest to zatem ważna informacja dotycząca rozrachunków, które są uznane przez kontrahenta.

Pozyskane podczas procedury informacje o ewentualnych niezgodnościach są pomocne w sprawnym ujęciu w księgach rachunkowych zagubionych lub brakujących dokumentów źródłowych. Otrzymane dane pozwalają wpłynąć na kompletność oraz poprawność transakcji prezentowanych w księgach jeszcze przed sporządzeniem rocznego sprawozdania finansowego.

Potwierdzenia sald stanowią często dowody badania, potwierdzające istnienie określonych pozycji sprawozdania finansowego podczas audytu przeprowadzonego przez biegłego rewidenta. Zgodnie z Krajowym Standardem Badania 330 [A53], dowody badania otrzymane przez biegłego rewidenta w formie potwierdzeń sald otrzymanych bezpośrednio od stron potwierdzających (zewnętrzne) pomagają zareagować na znaczące ryzyko istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa lub błędu. Należy zaznaczyć, że wysyłka dokumentów potwierdzających salda do podmiotów zewnętrznych przez biegłego rewidenta do określonej przez niego próby, nie jest podstawą dla jednostki do ograniczenia obowiązku potwierdzenia sald we własnym zakresie.

Kontrola majątku, w tym identyfikacja jego struktury zgodnie ze stanem faktycznym jest głównym celem inwentaryzacji. Uzyskane podczas jej przeprowadzenia dane są niezbędne do zaplanowania strategii działalności jednostki na kolejne okresy sprawozdawcze.

Anna Janik, kierownik projektu we [wrocławskim biurze Rödl & Partner](#)